

РІВНЕНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ
ДОКУМЕНТАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
МЕНЕДЖМЕНТУ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ФІЗИКИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

28 квітня 2022 року

УДК: 373.5.015.311:331

А 78

Затверджено і рекомендовано до друку рішенням вченої ради факультету документальних комунікацій, менеджменту, технологій та фізики РДГУ (протокол № 5 від 24 травня 2022 р.).

А Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки освіти в контексті євроінтеграційних процесів: матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції (22-28.04.2022 р.) / упорядники: С.В. Лісова, Ю.В. Фещук, О.А. Герасименко, Н.В. Симонович. Рівне: РДГУ, 2022. 90 с.

До збірника матеріалів увійшли доповіді Всеукраїнської Інтернет-конференції з теми “Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки освіти в контексті євроінтеграційних процесів”, яка була проведена 27-28 квітня 2022 року на кафедрі професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ спільно з працівниками Сарненського педагогічного фахового коледжу РДГУ, ВКНЗ “Володимир-Волинський ПК ім. А.Ю. Кримського”, РМЦТУМ Рівненської міської ради, Комунального закладу “РОЦНТТУМ” Рівненської обласної ради.

Матеріали можуть бути корисними науковцям, практичним працівникам, вихователям, вчителям, викладачам та студентам закладів вищої, професійної, загальної середньої та позашкільної освіти.

Схвалено кафедрою професійної освіти, трудового навчання та технологій Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 24 травня 2022 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей.

© РДГУ, СПК,
РМЦТУМ, 2022

становлять необхідні складові фахової компетентності у напрямі проектно-технологічних, конструкторських та дизайнерських рішень щодо готельно-ресторанних комплексів, котрі необхідні для можливості ефективного вирішення професійних завдань і виробленні доцільних практичних рішень.

Список використаних джерел:

1. Апатенко Т.М. Конспект лекцій з дисципліни «Проектування об'єктів готельно-ресторанного господарства» (для студентів 4 курсу за напрямом підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа»). Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2015. 33 с.
2. Крамаренко М.О. Наукові засади архітектурно-планувальної організації курортних готелів [Текст]: автореф. дис. ... канд. архітектури: 18.00.02. Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ, 2018. 20 с.
3. Лісова С.В., Дупак Н.В., Симонович Н.В. Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта (Сфера обслуговування)» спеціалізація 015.16 «Професійна освіта (Сфера обслуговування (Готельно-ресторанна справа))» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка». Рівне: 2020 рік. URL: https://rshu.edu.ua/images/osvitni_programi/osv_prog_bak_015_prof_osv_so_grs_2020.pdf.

УДК: 373.5.016:745/749(07)

*Олександр Анатолійович Герасименко,
канд. істор. наук, доцент кафедри
професійної освіти, трудового навчання та технологій
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

*Ірина Аркадіївна Данилюк,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності
014.10. Середня освіта (Трудове навчання та технології)
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВИХ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Кожна держава, дбаючи про свій народ, його добробут і перспективи розвитку, повинна створювати специфічні соціальні інститути, покликані забезпечувати якість освіти та виховання підростаючого покоління. Основною характеристикою сучасності є постійне

зростання вимог до особистості, особливо щодо сфери її професійних умінь. Тому закономірною мала би бути тенденція швидкого оновлення змісту освіти та педагогічних технологій. Адже лише за таких умов молодий фахівець зможе бути конкурентоспроможним на ринку праці [1, с. 16]. Тому, прилучення школярів до моральних цінностей народної творчості, ознайомлення їх з основами народного декоративно-ужиткового мистецтва, навчання технологіям художньої обробки виробів народної творчості – найважливіше завдання естетичного й трудового виховання підрастаючого покоління.

Складність цього завдання полягає у тому, що народне мистецтво це цілий пласт культури, явище живе, багатогранне й багатоліке з мінливими елементами, але цілісне й внутрішньо стійке [3].

Для навчання учнів необхідно вибирати лише деякі його сторони, аспекти, форми розвитку з урахуванням місцевих регіональних умов навчання того або іншого декоративно-ужиткового ремесла чи промислу.

Проблема нашого дослідження полягає в тому, щоб знайти такі педагогічні умови (методи й засоби) навчання, які дозволять наблизити школярів до розуміння декоративно-ужиткового мистецтва як сучасної культури нашого народу у творчій декоративно-ужитковій діяльності в профільній школі. І тут велика роль педагогіки й психології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Особливості профільного навчання школярів стали предметом наукових доробок низки науковців Л. Артемова, Н. Бібік, М. Бурда, Н. Буринська, Т. Гільберг, М. Гузик, Л. Даниленко, М. Жалдак, М. Задорожний, І. Зязюн, С. Кирилюк, В. Корнєєв, О. Корсакова, В. Кремій, О. Кузьмінська, Л. Липова, І. Лікарчук, П. Лернер, Т. Лукашенко, О. Ляшенко, В. Мадзігон [44], В. Малишев, Ю. Мальований, Н. Морзе, Т. Назаренко, О. Пометун, Л. Романенко, А. Сиротенко, П. Сікорський, О. Топузов, Н. Шиян, І. Якиманська, І. Удовиченко та ін.

У працях дослідників В. Барадуліна, Н. Ростовцева, В. Кузіна, Б. Нешумова, А. Хворостова, Т. Шпікалової, Л. Любарського, Я. Сав佐нова, Б. Белова, Р. Хасанова, Д. Пилипенко, О. Литвинова, Л. Евайс та ін. визначено основні шляхи розвитку декоративно-ужиткової та художньо-прикладної творчості школярів. Відома значимість декоративно-ужиткових робіт і художньої освіти в здійсненні естетичного виховання учнів. Школярі, виготовляючи декоративно-ужиткові вироби, опановують не тільки практичні вміння й навички з декоративної обробки матеріалів, але й збагачують свої знання відомостями різних наук, включаються в процес пізнання декоративних образів, опановують елементами естетичних знань в умовах взаємозв'язку їхньої трудової діяльності з первісною практикою виконання робіт, з елементами декоративно-ужиткової творчості.

Постановка завдання. Розкрити особливості методики формування декоративно-ужиткових знань та вмінь в учнів старшої школи в процесі профільного навчання при вивченні технології виготовлення в'язаних виробів гачком.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Теоретична підготовка ставить завдання сформулювати певний обсяг знань, застосування яких (отже і закріплення) буде проходити в процесі практичної підготовки. Крім того, під час практичної підготовки формуються вміння і навички. Це позначається на структурі уроків із теоретичної підготовки.

Вміння – це здатність людини продуктивно, з належною якістю і у відповідний час виконувати роботу в нових умовах. Будь-яке вміння включає в себе уявлення, поняття, знання, навички концентрації, розподілу і переключення уваги, навички сприйняття, мислення, самоконтролю і регуляції процесу діяльності [2].

Знання – це результат процесу пізнання дійсності, адекватне її відображення у свідомості людини у вигляді уявлень, понять, суджень, теорій. Знання – це також розуміння, збереження в пам'яті відповідної інформації та її відтворення.

Таким чином, на основі знань і навичок, які відносяться до певного виду діяльності, формуються трудові вміння, тобто, здатність людини відображати у формі образів і дій ознаки предметів, які виражають їх суть [2].

В шкільній освітній діяльності формування декоративно-ужиткових знань – це процес і результат вивчення декоративної естетики, що містить у собі: знання основних понять декоративної естетики (формування, композиція, художньо-конструкторське проєктування, дизайн); знання основних вимог декоративної естетики до промислового й створюваного своєю працею продукту (функціональні, ергономічні, естетичні, технологічні); знання основних понять про колір, його ролі в композиції, принципах застосування кольору в декоративній естетиці; знання способів здійснення різних видів декоративної діяльності.

Формування декоративно-ужиткових умінь припускає освоєння учнями способів перетворювальної діяльності за законами краси, які містять у собі: аналізування виробу (виявлення достоїнства й недоліків форми, зовнішнього вигляду, визначення функціонального призначення, бачення пропорції, гармонії одних деталей з іншими й виробу в цілому) відповідно вимог декоративної естетики; уміння враховувати формотворні, ергономічні, естетичні й технологічні чинники при художньо-конструкторському проєктуванні; уміння користуватися технічним малюнком й ескізом при ілюстрації творчої думки, знаходити найбільш інформативний варіант відображення задуманої форми виробу; проведення художньо-конструкторського аналізу й синтезу при рішенні технологічних завдань;

уміння виконувати макети виробів у процесі художньо-конструкторського проектування; уміння сприймати й оцінювати естетичні якості навколишнього предметно-просторового світу.

Керуючись чітким визначенням кінцевої мети занять з профільного навчання – виховання національно-свідомої особистості, – яку вбачаємо в залученні підлітків до національної культури, ми поставили за мету знайти підходи до розробки критеріїв становлення національно-культурного розвитку особистості.

Тому, нами було запропоновано під час занять використовувати зразки декоративно-ужиткових виробів не для копіювання, а для того, щоб збудити фантазію, актуалізувати наявні уміння. Для цього дітям були показані зразки виробів (натуральні об'єкти, ілюстрації). У процесі заняття вчитель використовує практичні і словесні методи. На початку заняття провели бесіду, де під час нашого керівництва діти осмислюють новий матеріал, установлюють зв'язок між теорією і практикою. Під час заняття проводиться пояснення послідовності виконання роботи.

Оскільки метою заняття є формування декоративно-ужиткових знань та умінь на основі засвоєння традиційних технологій декоративно-ужиткового мистецтва, розвиток індивідуальних можливостей учнів, то в практичній частині робиться акцент на евристичний метод. Суть його полягає в тому, що дітям не дається конкретне рішення задачі заняття. У такому випадку це охоплює: дослідницьку роботу (обирає регіон України з його певними традиціями); вибір орнаменту, добір необхідних матеріалів (добір ниток певної кольорової гами), виконання основних елементів в'язання спицями та гачком, читання схеми в'язання, розрахунок кількості елементів в'язання деталей.

На занятті зі знайомства з матеріалами, інструментами і прийомами роботи ми використовували наочність у вигляді таблиці. У розробці заняття також було застосовано програмований метод, який здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей кожного учня. Цей метод слід розглядати, як здійснення нової форми самостійної роботи дітей. «Суть програмованого методу полягає в тому, що після передачі вчителем інформації діти повинні вирішити практичне завдання. Тут вчитель передає інформацію з урахуванням індивідуальних особливостей дітей».

Діти працюють самостійно, за допомогою запропонованих та розроблених технологічних карт і таблиць. Тема проектного виробу для заняття підбирається з урахуванням віку дітей, їх можливостей і бажань, спрямована на розвиток естетичних смаків на основі традицій декоративно-ужиткового мистецтва.

Таким чином, проведена нами робота забезпечила теоретичне обґрунтування оціночної системи, без якої не можливо було б проведення практичного дослідження.

Традиційно на заняттях профільного навчання при вивченні технології

виготовлення в'язаних виробів гачком найбільш звичними формами практичної роботи учнів були: робота з інструкційними картами і виготовлення виробів із переліку орієнтовних, які вибрав учитель із урахування змісту навчальної програми та особистих уподобань учнів. Згідно з підходами проектно-технологічної діяльності ми орієнтуємо учнів на власне дослідження, у якому передбачається і власний варіант вирішення проблеми.

На наш погляд, цікавою формою організації роботи учнів на заняттях профільного навчання при вивченні технології виготовлення в'язаних виробів гачком є використання інформаційних завдань, які передбачають збір інформації про об'єкт, захист своєї роботи (обґрунтування) ознайомлення однокласників із цією інформацією; її аналіз, узагальнення фактів. Такі завдання потребують добре продуманої структури, можливості систематичної корекції у ході роботи. Структуру інформаційного завдання подаємо у такому вигляді: організаційно-підготовчий – мета роботи, її актуальність, методи отримання інформації та обробки інформації (її аналіз, узагальнення, зіставлення з відомими фактами, аргументовані висновки); конструкторський – виконання ескізів, схем та креслень; технологічний – виготовлення виробу і заключний (доповідь, презентація, повідомлення на уроці).

Необхідно звернути увагу учнів, на велику роль у традиційній українській культурі свят та обрядів – не тільки, як форми дозвілля. В них закодовано всі найосновніші етнопсихічні, психологічні й естетичні генотипи. Засвоюючи їх із раннього віку, людина за допомогою обряду формує не тільки стереотипні дієства, а й світоглядні структури. Народний досвід виробив цілу систему таких кодових форм. Їхні початки закладено ще в колискових піснях. Тут елементи і поетичного світогляду, і шанобливе ставлення до людини та природи, першоабетка математичного мислення, пошана до праці, лицарства, працелюбства, історичного родоводу.

При вивченні технології виготовлення в'язаних виробів гачком і спицями формування декоративно-ужиткових умінь і навичок в учнів проходить під час проведення практичних занять.

Практичні заняття проводилися в навчальній майстерні, яку ми намагались оформити у національному стилі, на нашу думку, можна у майстерні створити постійно діючу виставку дитячих робіт, необхідного обладнання, матеріалів, навчально-довідкової література і т. ін..

При підготовці до практичної роботи ми намагались створити атмосферу зацікавленості кожного учня в роботі індивідуально; заохочувати учнів до пошуку власного способу роботи (виконання завдання); спонукати до аналізу роботи інших учнів і вибору найкращої; оцінювати діяльність учнів у процесі, на кожному етапі роботи, а не лише за кінцевим результатом.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, залучення учнів до оволодіння техніками декоративно-ужиткового мистецтва створює умови для розвитку творчої спрямованості

вихованців і залучення їх до народних традицій і культури. Одна з цілей вивчення технологій декоративно-прикладного мистецтва – гармонійний розвиток пізнавальної діяльності і художніх здібностей школярів, пробудження креативності. Окрім запропонованих підходів, доцільно виправданими засобами під час формування декоративно-ужиткових знань та вмінь, на нашу думку, повинні бути: інформаційні відомості про види декоративно-ужиткового мистецтва України, їх історію, національні особливості; народознавчі відомості; краєзнавчий музей; тематичні виставки; зустрічі з народними майстрами декоративно-ужиткового мистецтва; майстер-класи; конкурси; олімпіади; фестивали; спеціальна література і т. ін.

Список використаних джерел:

1. Букорос А. Сучасний дизайн: альтернативні освітні технології. *Матеріали науково-практичних конференцій студентів та молодих дослідників 2014– 2015 / Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. Михайла Бойчука*. Київ, 2015. с. 15-18.
2. Освітні технології: Навч.-метод. посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко та ін. Київ: А.С.К., 2001. 256 с.
3. Монахова Г.М. Формирование у школьников знаний и умений по художественной обработке изделий народного декоративно-прикладного искусства: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Москва, 1998. 184 с.

УДК: 373.5.015.31:745/749

*Олександр Анатолійович Герасименко,
канд. істор. наук, доцент кафедри
професійної освіти, трудового навчання та технологій
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

*Олексій Дмитрович Іващук,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності
014.10. Середня освіта(Трудове навчання та технології)
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

РОЗВИТОК ЕСТЕТИЧНИХ СМАКІВ В УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ НА ТРАДИЦІЯХ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. За різних політико-економічних трансформацій, які переживала Україна, коли змінювалися уявлення про світ і місце людини в ньому, як ніколи гостро постало питання

ЗМІСТ

Васильчук Н.В., Солодкий І.П., Івашко П.Г. Застосування модуля САПР АРМ FEM для розрахунку якості токарної обробки.	3
Герасименко О.А. Реалізація та зміст дисципліни «Проектування і дизайн об'єктів готельно-ресторанного господарства» для майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи.	8
Герасименко О.А., Данилюк І.А. Методика формування декоративно-ужиткових знань та вмінь в учнів старшої школи в процесі профільного навчання.	12
Герасименко О.А., Іващик О.Д. Розвиток естетичних смаків в учнів 10-11 класів в процесі вивчення технологій на традиціях декоративно-ужиткового мистецтва.	17
Дупак Н.В. Аналіз світових тенденцій розвитку професійної освіти у сфері готельно-ресторанного обслуговування.	22
Івашко О.Г. Проведення занять з комп'ютерної графіки студентам інженерно-технічних спеціальностей в умовах дистанційного навчання.	28
Кожар М.М. Інформаційно-цифрові технології у графічній підготовці фахівця галузевого машинобудування.	31
Кулінка Ю.С., Хараджян Н.А. Упровадження елементів робототехніки в зміст курсу «Технології».	35
Лісова С.В. Компетентнісний підхід до професійної підготовки фахівців готельно-ресторанної справи.	39
Мойсеєць К.В. Використання STEAM-проектів при підготовці вчителів трудового навчання та технологій.	45
Павленко В.В., Бірук Н.П. Формування пізнавального інтересу учнів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.	49
Саванчук О.А. Формування професійної компетентності вчителя трудового навчання в контексті сучасної освіти.	55
Симонович Н.В. Матеріалознавство у системі професійної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування.	59
Поліщук Н.В., Білковська А.В. Особистісно орієнтований підхід у процесі підготовки майбутнього фахівця.	63
Фещук Ю.В., Боюка Ю.І. Теоретичні основи формування технічного мислення в учнів закладів професійно-технічної освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.	69
Фещук Ю.В., Васьковець О.І. Теоретичні основи формування математичної компетентності в учнів 10-11 класів на заняттях технологій засобами сучасної наочності.	72
Шурин О.І. Актуальні питання професійного навчання в умовах воєнного стану.	76
Шурин О.І., Климчук К.Ю. Проектно-технологічна діяльність учнів на уроках трудового навчання.	79
Шурин О.І., Ніктіюк Н.В. Творчі здібності учнів 10-11-х класів та їх формування у процесі вивчення предмету «Технології».	84
Відомості про авторів.	88